

Delårsrapport 2023

Kost- och servicenämnd

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Vision och värdegrund	3
3	Händelser av väsentlig betydelse	3
4	Uppföljning av resultatmål	3
4.1	Trygga och nöjda invånare.....	3
4.1.1	Kostnadseffektiv hållbar måltidsverksamhet med hög kvalitet, för god, jämlik och jämställd hälsa.....	4
4.2	Hållbar organisation - Ekonomi i balans.....	7
5	Uppföljning av nämndplan och andra politiska uppdrag	8
6	Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor	9
7	Nämndanalys	9
8	Internkontroll	9
9	Information om eventuella säsongsvariationer/cykliska effekter som har påverkat verksamheten	10

1 Sammanfattning

Efter regionvalet 2022 tillkom nya ledamöter i kost- och servicenämnden. Under delåret har nämnden internt informerat och arbetat för att lära känna respektive organisationer och hur vi på bästa sätt ska samverka framåt.

Drift- och utvecklingsgruppen har genomfört utbildningsinsats i syfte att öka kompetens och kunskap om nutritionens och måltidernas betydelse för politiker och beslutsfattare. Det har skett i samverkan med Socialstyrelsen, Livsmedelverket samt från representanter inom hälso- och sjukvården Region Värmland.

Från och med delåret 2023 rapporteras utfall för miljömål gällande livsmedel per ansvarsenhet/nämnd.

Upphandling av förpackningsmaterial är genomförd och upphandling av kostdatasystem pågår.

Fortsatta kostnadsökningar och leveransproblematik kring vissa livsmedel fortsätter att påverka nämndens måltidsproduktion, även om viss stabilisering av livsmedelspriser börjar ses. Till följd av kriget i Ukraina har inköp av livsmedel från leverantören Modelez pausats.

Kostnad per måltid för delåret är (34,4 kr.) vilket är högre än prognostiserat (32 kr. för helåret). Antalet avropade måltider är totalt sett lägre (235 779) än antalet planerade (247 332).

2 Vision och värdegrund

Region Värmlands vision är *Livskvalitet i världsklass*. Med utgångspunkt från invånarnas behov medverkar Region Värmland till att främja en hållbar utveckling i hela Värmland och att göra länet ännu mer attraktivt att bo, verka i och besöka. Genom att alla medarbetare arbetar för att nå de beslutade effektmålen styr Region Värmland i rätt riktning för att nå visionen och, genom det, mot en långsiktig utveckling för värmlänningarna.

Region Värmlands värdegrund *För alla i Värmland* syftar till att alla i länet ska må bra och att regionen ska vara både attraktiv och konkurrenskraftig. Genom värdegrunden skapas en gemensam kultur som ska vara alla medarbetares kompass i det dagliga arbetet i en lärande process med mål och uppföljning. Värdegrunden skapar ett underlag till diskussion, dialog och engagemang.

3 Händelser av väsentlig betydelse

Läget i omvärlden fortsätter att påverka inköp till nämndens måltidsverksamhet. Perioden har präglats av fortsatt ökade kostnader även om en viss stabilisering ses.

4 Uppföljning av resultatmål

4.1 Trygga och nöjda invånare

Region Värmland arbetar för att invånarna ska leva ett gott liv, må bra, vara trygga och känna sig nöjda. Alla ska ha möjlighet att uppleva, delta i och utöva olika former av konst och kultur. Ett brett och inkluderande kulturutbud av hög kvalitet ska erbjudas. Kollektivtrafiken i länet ska erbjuda resor som underlättar och berikar människors liv och ska planeras så att den är så tillgänglig som möjligt. Det ska finnas en god och tillgänglig vård med hög kvalitet för de som vistas i länet.

Kost- och servicenämnden bidrar starkast till Region Värmlands effektmål **Trygga och nöjda invånare**. Det sker genom att nämndens måltider är anpassade för gruppen äldre, sjuka och sköra samt att nämnden värnar om att de livsmedel som används håller hög kvalitet.

4.1.1 Kostnadseffektiv hållbar måltidsverksamhet med hög kvalitet, för god, jämlik och jämställd hälsa

Kost- och servicenämndens resultatmål innebär att måltiderna inom kost- och servicenämnden är anpassade till målgruppen äldre, sjuka och sköra samt att de livsmedel som används håller hög kvalitet. Hela matleveranskonceptet, från beställning till kundens smakupplevelse utvecklas kontinuerligt efter kundernas önskemål och behov.

Nämndens måltidsverksamhet har genom åren haft en hög kundnöjdhet, vilket visar sig i den enkät som skickas ut i slutet av året och som redovisas i årsrapporten. Svaren i enkäten ligger till grund för kommande förbättringsarbete exempelvis menyplanering och kvalitetsförbättringar. Drift- och utvecklingsgruppen har initierat ett arbete för att se över alternativa metoder för ökad involvering hos nämndens kunder gällande matleveranskonceptet.

Inom området närproducerade livsmedel har samverkansgrupper (producenter och leverantörer) startats upp för att främja utveckling anpassad för storhushåll, exempelvis produktutveckling samt behov av större förpackningar. Vissa livsmedel blir också kostnadsdrivande i småskalig produktion, exempelvis förkokt potatis. Ett annat identifierat problemområde är möjlighet att få tillgång till statistik från de mindre lokala leverantörerna.

Från och med delårsrapporten visas kost- och servicenämndens indikatorer för miljömål, tidigare har Region Värmlands patientmåltider samt nämndens indikatorer visats gemensamt.

Närproducerade livsmedel, jämförelsevärde från tidigare år saknas eftersom första mätning skedde 2022 i samband med årsrapport. Andelen inköp är för perioden 18% (jämförelse inklusive patientmåltider 15%, **lokalt målvärde 2023 20%**).

Nämnden har sedan tidigare år arbetat framgångsrikt med att öka andelen inköp av svensk råvara av kött och kyckling. För delåret sjunker dock andelen inköp något 88% (jämförelse inklusive patientmåltider 93%, målvärde 95%).

Andelen ekologiska livsmedel har legat stabilt under senaste mätningarna 39%, (jämförelse inklusive patientmåltider 40%, målvärde 50%). Ekologiska livsmedel är kostnadsdrivande, utbudet hos leverantörer har också minskat under perioden.

Andelen svenska livsmedel sjunker något 66%, (jämförelse patientmåltider 72%, målvärde 70%).

Inom området försörjningsberedskap har risk- och sårbarhetsanalys genomförts och aktiviteter håller på att arbetas fram. Möjlighet till ökad lagerhållning för minskad sårbarhet behöver på sikt säkerställas.

Förvaltningsgruppen har en viktig roll i arbetet med att digitalisera informationsflöden där arbete med att få fram ett underlag för en upphandling av kostdatasystem pågår. Ökad digitalisering för att möjliggöra beställning hos kund ses som en utmaning att lösa inför kommande år.

4.1.1.1 Utifrån Agenda 2030 mål 2. Uppnå en hög kundnöjdhet, följa livsmedelslagstiftning samt öka andelen närproducerade livsmedel.

Kundenkät skickas ut till nämndens kunder i slutet av året och redovisas i årsrapporten för 2023. I årets enkät kommer andelen kvinnor och män att kunna fördelas.

Det är svårigheter med att få in statistik från de mindre värmländska leverantörerna, dialog och samverkan sker för att säkerställa statistik gällande miljömål, speciellt med tanke på kommande livsmedelsupphandling. I Värmland finns det ca 80 mjölkbönder varav 65 levererar till Arla och 24 av dessa är ekologiska. För att minimera manuell hantering samt schablonisering är det önskvärt att all statistik kan hanteras i uppföljningsverktyget *Hantera*.

Provsmaeking av mat är viktigt för att sprida information och kunskap om den kvalitet som finns i menyer och i nämndens måltidsproduktion. Under delåret har provsmaeking av menyer skett, både hos nämndens ledamöter och hos tjänstepersoner inom vård- och omsorg, med goda vitsord. Nämndens ledamöter har också varit på studiebesök i produktionsköket vid CSK.

Inför höstens matsedel (2023) har kockarna arbetat med menyplanering genom att se över kostnader och justerat/byta ut livsmedel när så är möjligt. Bland annat har vissa fisksorter bytts mot annan typ av fisk (samma näringsinnehåll men ett förmånligare pris) samt kycklingfilé mot exempelvis kycklinglårfilé. Kockarna har även sett över närings- och energiinnehåll i maträtterna och justerat dessa för nämndens målgrupp. Utöver detta har även hänsyn tagits till önskade maträtter när höstens matsedel planerats utifrån inkomna önskemål (kundenkät 2022).

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Kundenkät				90 %
Andel närproducerade livsmedel	18 %			20 %
<p>Kommentar Arlas värmländska produkter ingår inte i utfallet, deras produkter är schabloniserade och utgör ca 5% för hela regionen. Arlas utfall ingår enbart i den totala redovisningen för hela regionen. Målvärde för närproducerade livsmedel ska uppgå till 30% 2024, enligt Region Värmlands Miljöplan.</p>				

Aktiviteter	Status
Utveckla måltidskedjan utifrån synpunkter, önskemål och nya behov.	 Pågående
<p>Kommentar 2023 års kundenkät skickades ut till nämndens kunder under november månad, resultatet sammanställs och redovisas i årsrapport för 2023. Dialog pågår om hur uppföljning och enkätutskick kan förändras och förbättras.</p>	
Kost- och servicenämnden ska bidra till en ökad andel närproducerade livsmedel.	 Pågående
<p>Kommentar Prisbilden på närproducerade livsmedel är oftast högre, vilket innebär kostnadsökningar gentemot att exempelvis inhandla svenska. Regionservice ingår i nätverk och samverkansgrupper för att samverka och hitta former som främjar inköp av närproducerade livsmedel.</p>	

4.1.1.2 Utifrån Agenda 2030 mål 3. Genom samverkan i nämnden öka kunskap om nutritionens betydelse samt öka andelen svensk råvara av kött och kyckling.

Utbildning för att öka kunskap om nutritionens betydelse, som vände sig till politiker och tjänstepersoner inom kommun och region, genomfördes i seminarieform den 16 mars. Utbildningen, "Måltider som verktyg för hållbart åldrande och bättre samhällsekonomi" fick mycket positivt gensvar och gav flera inspel om vikten av kunskapsspridning kring undernäring hos äldre. Planeringen av dagen arbetades fram av representanter från drift- och utvecklingsgruppen (DUG) tillsammans med Livsmedelsverket, Socialstyrelsen samt chefsläkare från Region Värmland. Seminariets syfte var att öka förståelse och kunskap om nutritionens och måltidernas betydelse för att öka de äldres välbefinnande och minska behovet av sjukvård och omsorgstjänster. I seminariet deltog föreläsare från Socialstyrelsen, Livsmedelsverket samt internt från hälso- och sjukvården och kostverksamheten. Seminariets deltagare gav höga betyg 4,25 av 5 möjliga och det inkom många bra inspel för det fortsatta arbetet med mat, måltider och nutrition. Exempelvis kan nämnas att även införa nutritionens betydelse i Nya Perspektiv, Äldrelivet, Pensionärsrådet, omställning till Nära vård samt att se på de goda exemplen som redan görs i Värmland och resten av landet.

Hammarö kommun har initierat att hålla liknande seminarium för Sveriges socialchefer i slutet av året.

Andelen inköp av svensk råvara av kött och kyckling ligger fortsatt högt, även om vi inte når målet fullt ut för delåret. I andelen svenska livsmedel ingår de livsmedel där Sverige är sluttillverkare, exempelvis kan nämnas att livsmedel som produceras i Sverige men förpackas i Danmark blir danska livsmedel i statistiken. Branschföreningarna *Kost & näring* samt *Mattanken* ser över möjlighet att få tillgång till officiell statistik för konsumtionen av livsmedel inom vård, skola och omsorg (med kontinuitet och transparens).

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Andelen inköp av svensk råvara av kött och kyckling ska öka.	88 %			95 %
Kommentar Målbild är att köpa in svensk råvara av kött och kyckling i första hand. I vår prioriteringsordning av svenskt, närproducerat och ekologiskt är varugruppen svenskt förstahandsval.				

Aktiviteter	Status
Utbildningsinsatser för beslutsfattare samt öka förståelse och kunskap kring nutrition vid patientens hemgång.	 Pågående
Kommentar Planeringen av utbildningsinsatsen som denna första gång var riktad till politiker och beslutsfattare påbörjades under 2022, regionval inväntades därav fördröjdes utbildningen till 2023.	

4.1.1.3 Agenda 2030 Mål 9, Öka informationstillgängligheten genom hela måltidskedjan.

Förvaltningsgruppens syfte och mål är att samordna och underlätta inför beslut som rör säkerhet- och informationstillgänglighet i nämndens digitala system. I gruppen ingår deltagare från alla nämndens parter.

Under delåret har framtagande av parternas krav och behov inför upphandling av kostdatasystem prioriterats. Krav och behov skiljer sig åt beroende av hur systemstödet används, exempelvis gällande beställningar och ruttplanering. Upphandlingen samordnas och specifikt pris kommer att begäras in gällande de krav och behov som enbart rör kommunerna. Kostdataupphandlingen har tagit tid att upprätta på grund av dess komplexitet.

Aktiviteter	Status
Öka information och säkerhet i våra digitala system.	 Pågående

4.1.1.4 Stärkt försörjningsberedskap i hela måltidskedjan.

Under våren har risk- och sårbarhetsanalys genomförts, krismeny är framtagen och provlagad och koststrateg inom Regionenservice har varit delaktig i framtagande av SKR:s upphandling *Livsmedel i beredskap*, som det nu finns möjlighet att avropa ifrån.

Aktiviteter	Status
Öka beredskapen för att möta fredstida kriser och stärka motståndskraften.	 Pågående
Kommentar I livsmedelsupphandlingar efterfrågas leverantörens plan och reella förmåga till kontinuitet avseende avtalad leverans vid kris och höjd beredskap.	

Aktiviteter	Status
-------------	--------

4.2 Hållbar organisation - Ekonomi i balans

Indikatorer	Utfall ack	Avvikelse ack	Kommentar	Budget Ack
Nettokostnad mot budget	0,115mnkr	-0,64mnkr		0,831mnkr
Andelen ekologiska livsmedel av den totala livsmedelskostnaden ska öka.	50 %		Trots minskat utbud av ekologiska livsmedel samt ökade kostnader har andelen endast minskat med 1% i jämförelse med helår 2022.	
Andel inköp av svenska livsmedel ska öka.	70 %		I andelen svenska livsmedel ingår de livsmedel där Sverige är sluttillverkare.	
Kostnad per måltid (kr).	32 kr		Kostnad per måltid för delåret är 34,4 kr. vilket är högre än budgeterat (32 kr). Orsaken är i huvudsak stigande livsmedel och materialpriser.	

Andelen avropade måltider för delåret är lägre än planerat (helår). Hammarö- och Karlstad kommun samt Region Värmland avropar färre måltider medan Kristinehamn- och Kils kommun avropar fler portioner än planerat för perioden januari till augusti.

Planerat behov anges i ej viktade måltider, det vill säga här ingår inte specialkost.

Part	Planerat årsbehov ej viktade portioner	Planerat behov jan - aug 2023	Avropat behov jan-aug 2023	Diff avropat - planerat behov 2023
Karlstad	158 000	105 333	102 719	- 2 614
Kristinehamn	84 000	56 000	58 833	2 833
Kil	13 000	8 666	10 355	1 689
Hammarö	26 000	17 333	11 757	- 5 576
RV/ LIV	90 000	60 000	52 115	- 7 885
Summa	371 000	247 332	235 779	-11 553

Kostnad per måltid är högre än prognostiserat, vilket beror på omvärldsläget samt den höga prisutveckling som varit under perioden.

Kostnadsutfall anger antalet viktade samt oviktade måltider, det vill säga det totala utfallet.

Prognos Slutrapport	Viktade
	Prognos utfall jan-dec Kost och Servicenämnden
Kostnad	
	(tkr)
Personal	2 795
Råvaror	7 674
Material	806
Övriga kostnader	1 144
Totalt	12 418
Kostnad per måltid (kr)	34,4
Fördelning	Antal
per part	måltider viktade
Karlstad	158 036
Kristinehamn	90 237
Kil	15 677
Hammarö	17 867
Regionen	79 589
S: a	361 406
Kostnad personal per måltid (kr)	7,7
Kostnad råvaror per måltid (kr)	21,2
Kostnad material per måltid (kr)	2,2
Kostnad övriga kostnader per måltid (kr)	3,2
Kostnad per måltid (kr)	34,4

5 Uppföljning av nämndplan och andra politiska uppdrag

Nämndens uppgifter enligt reglemente;

- svara gentemot de samverkande huvudmännen för att produktionen av måltider sker i enlighet med de krav som fastställts av huvudmännen i samverkansavtal samt för att kostproduktionen sker enligt gällande lagar och avtal
- besluta om en verksamhetsplan för sitt ansvarsområde
- utarbeta förslag till budget och ekonomisk flerårsplan inom de av fullmäktige fastlagda ramarna
- avge yttranden, utlåtanden och skrivelser inom ramen för nämndens ansvarsområde
- i övrigt bereda ärenden till regionfullmäktige inom nämndens ansvarsområde
- följa upp verksamheten och ekonomin och redovisa därmed förknippade rapporter (bland annat prognoser, delårs- och årsbokslut) till regionstyrelsen
- inom nämndens ansvarsområde verkställa regionfullmäktiges beslut

Viss utvidgning av uppgifter ska kunna ske löpande, under förutsättning att uppgifterna ryms inom ramen för samverkan av måltidsverksamheten.

Enligt avtal om samverkan är parternas syfte att åstadkomma kostnadseffektiv måltidsverksamhet med hög kvalitet.

Nämnden svarar gentemot se samverkande huvudmännen för;

- att produktion av måltider sker i enlighet med de krav som fastställts av huvudmännen i samverkansavtal,
- att kostproduktion sker enligt gällande lagar och avtal.

Viss utvidgning av uppgifter ska kunna ske löpande, under förutsättning att uppgifterna inryms inom ramen för samverkan av måltidsverksamheten.

Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs enligt lag och i enlighet med detta avtal och reglementet.

Nämnden ska till respektive fullmäktige i kommuner och regionen redovisa hur verksamheten bedrivs och utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Nämnden ska samråda med berörda nämnder i kommuner och regionen samt med andra berörda myndigheter och enskilda organisationer.

Inom den gemensamma nämndens verksamhet ska det finnas en drifts- och utvecklingsgrupp, som har till uppgift att följa upp och vidareutveckla verksamheten. Regionen är sammankallande för representanter från de deltagande kommunerna.

Kost- och servicenämndens resultatmål för 2023 är att åstadkomma en kostnadseffektiv och hållbar måltidsverksamhet med hög kvalitet, för god, jämlik och jämställd hälsa. Nämnden ska arbeta i enlighet med relevanta mål i Agenda 2030. Samtliga 17 Agenda 2030-mål berör kost- och servicenämndens ansvarsområde men i olika omfattning. De mål som bedömts ha en tydlig koppling till nämndens uppdrag är mål 2, 3, 9, 12 och 15. Kost- och servicenämnden bidrar till målen i Agenda 2030 enligt aktiviteter planerade för året.

Kost- och servicenämnden ska fortsatt bibehålla en hög kundnöjdhet genom att arbeta med hela måltidskedjan, öka kompetens och förståelse om nutritionens betydelse för god hälsa och välmående, tillgång till säker och näringsriktig mat samt utveckla menyer utifrån nya behov och önskemål som är anpassad till målgruppen äldre, sjuka och sköra.

Kost- och servicenämnden ska fortsatt öka andelen inköp av livsmedel i enlighet med svenska miljö- och djurskyddskrav samt öka andelen inköp av ekologiska och närproducerade livsmedel. Nämnden ska också arbeta för ökad informationstillgänglighet i digitaliseringsprocessen.

6 Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor

Frågan är inte aktuell för kost- och servicenämnden.

7 Nämndanalys

Kostnad per måltid för perioden är högre 34,4 än den prognostiserade för helåret (32 kr).

8 Internkontroll

Internkontroll 2023 innehåller kontrollåtgärder i form av uppföljning av nämndens mål utifrån mätplan samt lägesrapporter och fördjupningar vid nämndmöten som kompletterar mätplanen i syfte att beskriva helheten. Riskbedömningar med tillhörande åtgärdsplaner ingår i internkontrollplanen och används när mål inte nås eller om bestämmelser inte följs. Nämndens mål kan följas upp vid delårsrapport efter andra tertialet och vid årsredovisning efter 2023. Sammanfattning av

internkontrollen kommer att dokumenteras i årsrapporten för 2023.

Vid varje nämndmöte lyfts större förändringar och/eller avvikelser. Vid varje nämndmöte rapporteras också ekonomiskt utfall, utfallet tas fram månadsvis och finns tillgängligt för nämndens ledamöter. Rapport från drift- och utvecklings- samt från förvaltningsgruppen lämnas vid varje nämndmöte, kommunikation är också en stående punkt vid varje möte.

Under perioden har två sammanträden samt beredningsmöten hållits i kost- och servicenämnden, tre möten i drift- och utvecklingsgruppen samt tre möten i förvaltningsledningen. Respektive parts förvaltningsgrupper har haft sina arbetsmöten under året.

Delårsrapporten för januari-augusti visar att kost- och servicenämnden inte kommer att uppfylla alla mål under 2023. Den ökande prisbilden på livsmedel och transporter är en avvikelse som tagits upp och diskuterats vid nämndmöte och innebär en risk för att klara budget i balans för helåret. Förra årets exceptionella livsmedelsökningar fortsätter, under delåret har råvarorna ökat med 24%.

Den utbildningsinsats för att öka kunskapen om nutritionens betydelse som skulle genomföras 2022 genomfördes i mars i år.

Förvaltningsgrupperna har haft många arbetsmöten för att säkerställa kraven i den kommande kostdataupphandlingen och har nu enats i vilka krav som ska ingå i upphandlingen, nu pågår det sista för att få till en upphandlingsförfrågan. Upphandlingen har tagit lång tid att kravställa och nuvarande kostdatasystems avtal har behövt förlängas i omgångar.

Enkät om kundnöjdhet kommer att skickas ut till nämndens kunder under hösten och uppföljning kommer att redovisas i årsrapporten för 2023.

9 Information om eventuella säsongsvariationer/cykliska effekter som har påverkat verksamheten

För delåret finns inga säsongsvariationer/cykliska effekter som har påverkat verksamheten.